

kennis-
aard is,
ede valk
fodskan-
nadi, zelf
t heeft.
pigt, dat
logie be-
ijk ze in
wel u
hrit put.

raat aan
Biester-
Hype-
breeder
heid be-
sea over-
g, en een
t, dat hij,
aans toe-
meer dan

lopaedie;
letiek; en
gedachte,
rate atre-
open op-
erveld de
om voor
het beslis-
sche stu-

le kerken,
ogie, een
orie ach-
alve, wie
heilig eri-
n, begin-
lerzoeken,
a dat ver-
voor den

de Heere
okken. Zij
en histori-

k terug tot
der Scho-

het voor-
de weten-
lijnen ont-
n oog voor
commun-
kracht en
ad geleid,
de ontwik-
Dialectiek,
werken in

aangegeven
deele der
leling heeft
Kerk be-
vindt men
godleerde
mot van
ten spreek-

der Lihur-
oortgezette
kan van
het midden
niet weten,
en van de

ler Gerefor-
dt, Kecker-
ekenens ons
letiek Lihur-
rein aanwe-
heid verband
akken vast-
te ma-
Dialectiek
oen van de

de lijnen op
s ver in de
de Gerefor-

zig ter eener
ling, en ter
hertuiging

men bij de
d van den
e tekenen;
standigheid
maar tege-
retoria 200
a den man,
aar waarde
g voor de
orie van de
den van de
stus.

moest hier
ndpunt in
ordt gege-
nis van de
beginnelen

or, dat de
ogeleeraar
voor onze

en met de
erlei eigen
man bren-
mens van

te met veel
stapel boe-
e, atfelijk
ijvend van

Dat is kunstig steenen op elkaar stape-
len, maar het is geen voortbouwen aan den
muur, die omhoog moet rijzen.

Op die manier gaat het rijkste talent ten-
slotte doelloos voorbij.

Wie daarentegen, zij het ook met niet
zoo prachtig schitterende gaven als Van
Oosterzee bezat, zijn eigen inzichten wat
lager, en de macht der historie wat hooger
schat, die werkt in het gelid, die staat voor
een vaste taak, die doelt en zwerft niet,
maar gaat met vasten tred op een duidelijk
aangewezen weg voort, en is juist daardoor,
nu en in de toekomst, der kerk tot blij-
veaden zegen, want eerst op die wijs ver-
krijgen we weer een school van Gerefor-
meerde theologen, en dank zij hun arbeid,
een Gereformeerde theologie.

Deze heersche gedachte heeft nu de
heer Biesterfeld met name op de Homi-
letiek of Prediklunde toegepast.

Hij ziet klaardijk in, dat ook onze predi-
manier het spoor bijster is.

Ieder doet het op zijn eigen hand.

De één vraagt hoe de gemeente het wil.
Een ander hoe het hem zelf het best past.
Een derde boost de predikwijze van dezen
of genen kansredenaar na.

En zoo tobt men, en raken we achteruit.

Vandaar dat Prof. Biesterfeld ons ook
hier naar de beginselen terugroept. Ook hier
moet uitgangspunt, betekenis, methode,
stof, inhoud en doel beoorloofd onderzocht.

Dat in te stellen onderzoek moet streng
en ernstig verband houden met de alge-
meene beginselen van het Calvinisme.

In heel ons optreden moet alles in elkaar
sluiten. En zoo eerst zal de predikatie ook
onder ons weer die kracht gaan oefenen,
die er in de dagen onzer vadersen zoo on-
tegenzeggelijk van uitging.

Dat het ons verheugt, bij dit onderzoek
overeenstemming in uitkomst te vinden met
hetgeen we zelf in de *Encyclopaedie*, en in
onze artikelen over de *Gereformeerde
Prediklunde* te beste gaven, behoeven we
wel niet te zeggen.

De tweedheid van het theologisch onderwijs,
waaronder we nog altoos gebukt gaan, heeft
zaar haar schaduwzijde, en de dag zal te
zeggen zijn, waarop de eenheid ten deze
bereikt wordt.

Maar zoolang dit nog niet kan, zullen de
kerken er te beter bij varen, hoe meer aan
beide scholen de Gereformeerde theologie
uit dezelfde beginselen, en naar eenzelfde
methode wordt opgebouwd.

„Op grond“.

Van bevriende zijde werd ons de vraag
gedaan, of het waar zou zijn, dat de heil-
ge Doop o. i. niet zou zijn toe te bedie-
nen „op grond“ van het Genadeverbond, maar
„op grond“ van een onderstelde genade-
daad Gods aan de zielen.

Rondborstig antwoorden we, dat deze
vraag ons wel eenigzins verbaasde, over-
mits hier blijkbaar een tegenstelling gezocht
wordt tusschen twee dingen, die in het minst
geen tegenstelling vormen.

Een voorbeeld uit het praktisch leven
moge dit ophelderen.

Op wat grond staat het beeld van Prins
Willem in de koninklijke residentie? — word
er gevraagd, en nu antwoordt de één: „Dat
beeld staat op zijn voetstuk“ maar de ander
zegt: „Dat beeld staat in het Noordeinde,
en dus op de straat.“

Is dit nu tegenspraak?

Of is het niet volkomen duidelijk, dat
het beeld op een voetstuk staat, maar dat
ook dat voetstuk ergens op staan moet, en
dat men nu zelf gemeenlijk, niet denkt aan
het stuk aardensteen, waarop het beeld recht-
streeks staat, maar met overspringsing van
dat voetstuk, pleegt te zeggen: Het beeld
staat in de straat of op dat plein.

Welnu, geheel ditzelfde pleegt men nu
ook te doen, waar men van „grond“ in over-
drachtelijken zin spreekt, gelijk hier bij den
Doop, en dan is men gewoon dit zó te
onderscheiden, dat men of vragen kan naar
den *naasten*, of naar den *dieper liggenden*
grond.

Ge geloof dat de Christus is de Spruit
uit den stam Davids. Op wat grond? En nu
antwoordt ge: „Op grond van het Woord!“
En ge zegt wel, maar nog *dieper* zoudt
ge gegaan zijn, zoo ge gezegd hadt: *Op
grond van het getuigenis des Heiligen
Geestes*, — want alleen omdat ge in het
Woord het getuigenis van den Heiligen Geest
eert, heeft dat Woord voor u afdonk gezag.

„Grond“ en „grond“ is altoos betrekkelijk.

Ik kan zeggen, dat mijn huis staat op
zijn fundament. Maar ik kan ook zeggen,
en ten deele zelfs is dat nog juist, dat
huis en fundament saam staan op den grond
of den bodem, of in Amsterdam, of de
palen die in dien bodem geheld zijn.

Men kan alsoo met grond bedoelen
het naaste vlak dat rechtstreeks steun-
punt is, of wel het veel dieper vlak dat
feitelijk al den last draagt.

Maar als nu de één zegt: „Mijn huis
staat op zijn fundament“, en de ander
zegt: „Neen, maar uw huis staat op de
palen in den bodem“, dan is hier toch geen
zweem van tegenspraak, en zou men in het
gewone leven er geen woord verder aan
spillen.

Anders wordt het daarentegen, zoo-
dra men op geestelijk terrein overgaat. Niet
omdat de zaak daar anders staat, maar over-
mits men op dit terrein angstvalliger is, en
daardoor het verband der dingen niet aan-
stonds zoo helder doorziet.

Ware dit zoo niet het geval, dan zou
een ieder terstond vatten, dat of ge zegt:
De Doop van de kinderen der geloovigen
rust op het Genadeverbond, zoodat dit er
de grond voor is, of wel: Hun Doop rust
op de genade daad Gods in de zielen, zoodat
de grond er voor ligt in de wederbaring“,
dit beide naauw betrekkelijk bedoeld, op het
zelfde neerkomt, en in het allerminst geen
tegenspraak opwerpt.

Natuurlijk belijden ook wij van heeler-
harte, dat „de grond“ voor den Doop der
kleinen ligt in het Genadeverbond, en
het kan niet anders dan ons bedroeven,
zoo dikwijls we ontwaren, dat er heusch
nog broeders zijn, die ook maar één oog-
blik zich *kunnen* inbeelden, dat wie ook
onder ons hierover anders denkt.

Dit zou eenvoudig ketterij zijn.

Maar als we nu ontwaren, dat dit Genade-
verbond in veler schatting iets *uitwendigs*
gaat worden, waarbij men ganschelijk niet
meer gevoelt, wat er het *geestelijke* motief van
is, en we merken, dat dien tengevolge ook over
den heiligen Doop denkbeelden ingang vin-
den, die geheel in strijd zijn met hetgeen
onze kerken over het Sacrament belijden,
en met hetgeen ons in de Schrift over den
heiligen Doop geleerd wordt, doen we dan
zoo verkeerd, als we, om dit kwaad te
stuiten, en weer tot nadenken, en tot
geestelijker opvatting van het Genadever-
bond te prikkelen, van den *naasten* tot den
diepsten grond overgaan, en alsnu opzet-
telijk doen uitkomen, dat *de grond* voor
den heiligen Doop nooit anders dan in het
geloof kan liggen, en dat geloof in kinde-
ren, die in zonde ontvangen en geboren
zijn, zelfs als geloofsraad of geloofsvermogen,
nooit denkbaar is noch ooit kan be-
staan zonder wedergeboorte.

Natuurlijk, met uw zeggen: „Dat uw huis
op zijn fundament staat“ heb ik vrede, maar
als er nu bouwheeren komen, die te Am-
sterdam de palen onder het fundament ver-
geten, als het huis maar een fundament
heeft, dan ontstaat er levensgevaar, en dan
doet o. i. de man nog zoo kwaad niet, die
eens hardop roept: Het huis moet rusten
op de *ingeheide palen*.

Tuht en Doop.

VIII

Het gebeurde met Ds. De Herder, van
Blaiswijk, dat destijds heel de kerk in
rep en roer bracht, is daarom zoo leelijk,
overmits er zoo duidelijk de hoogst belang-
rijke quaestie in was gesteld, of de kerk, in
zake de Doop, een *geestelijk* dan wel alleen
een *kerkelijk* oordeel over de ouders van
het kind heeft te vellen.

Loop men over deze gewichtige quaestie
toch vooral niet heen.

Het droef verhaal van Ds. De Herders
strijd herleerende, ontveinen we geen oog-
blik, dat zijn optreden, voorzover het doel
aangaat, onze onverdeelde sympathie heeft,
en dat de triomf van zijn ambtenoot De
Ridder ons zeer aan het hart doet.

Er is geen quaestie van of Ds. De Herder
was een teeder man, die door den schijn
heen naar het wezen drong, en in zijn ziel
geïngerd was door de leugen die reeds destijds
in Christus' kerk rondloopt.

Hij zag voor ogen, hoe de Christelijke
religie in breeder kring tot een hollen, ker-
kelijken vorm verbasterde, en besette, dat dit
niet zoo kon en mocht.

De gruwel der Volkskerk grinsde
hem tegen, en hij gordde zich aan, om in
de kracht zijns Gods er tegen te getuigen,
ook al moest het hem zijn ambt kosten.

In zulk een optreden nu ligt altoos iets
dat aantrekt; maar ook brengt het steeds
het gevaar met zich, dat een zoo geestelijk
aangelegd man in het andere uiterste door-
slaat, en den kerkelijken vorm voor niets
gaat rekenen.

Ge zondigt zeer zeker zoo ge uw lichaam
ten koste van uw ziel verzorgt; maar ge
zondigt ook, zoo ge het lichaam verwaar-
loost, en hierdoor de ziel in hallucinatien
overspant.

De kracht ligt in de harmonische ver-
zorging van lichaam en ziel beide.

En zoo nu ook is het hier.

Wie den kerkvorm tot het één en al maakt,
en naar het geestelijk wezen der kerk niet
vraagt, schendt Gods tempel.

Maar ook, wie alleen voor het geestelijk
wezen oog wil hebben, en den kerkelijken
vorm minacht en verwaarloost, berokkent
niet alleen aan de kerk, maar ook aan
het geestelijk leven groote schade.

Ook hier ligt de kracht eigenlijk in het
evenwicht tusschen beide.

Dit toont ook het gebeurde met Ds. De
Herder.

Hoe moedig hij ook begon, door zijn
eenzijdig geestelijk drijven, heeft hij zijn
reformatorische poging laten doodloopen, zijn
gemeente geen stap verder gebracht, en zich
zelfs bloot gesteld aan het gevaar van gees-
telijke zelfverheffing.

We pleiten daarom Ds. De Ridder, en zijn
classicale medelieden, in het minst niet vrij-
zer. stuit het ons tegen de borst, als we Ds.
De Ridder zijn belezenheid zien aanwenden,
om met honderd en meer Bijbelteksten de
misstanden in de Volkskerk te verdedigen,
zonder dat ook maar ergens de aandacht uit-
komt, om *anders* dan Ds. De Herder, maar
dan toch met iets van diens geestdrift tegen
de voortwoekerende ontheilgung van Gods
Verbond op te treden.

Hoe geliefd Ds. De Ridder ook in zijn
dagen als prediker was, en hoe gretig soms
nu nog zijn vele geschriften geraadpleegd
worden, toch mist ge aldoo weer in dezen
geleerden veelschrijver dien diepen ernst,
waarin de liefde voor het mystieke Lichaam
van Christus spreekt.

Ds. De Ridder is patroon en advocaat van den
kerkelijken sleutgang geworden, en de prikkel,
om tegen de ontheilgung die deze sleut met
zich brengt, op te trekken, heeft hem nim-
mer gewond.

Komen we nu van Ds. De Herder en
Ds. De Ridder op de zaak zelve terug, dan
komt het geding blijkbaar hierop neer, dat
eenerzijds het ongeoorloofde voor een ambts-
drager vaststaat, om zich het recht aan te
matigen tot het vellen van een *persoonlijk*,
geestelijk oordeel, en dat anderzijds het
ongeoorloofde blijkt, om onder het ker-

kelijk oordeel den *geestelijken grond* te laten
wegzinken.

Een ambtsdrager, die buiten den kerkeraad
om, op zijn persoonlijke indruk afgaande, een
geestelijk oordeel wil vellen, zet zichzelf
in de plaats van den Kenner der herten,
grijpt verder dan zijn arm lang is, en ver-
loopt zich in ondraaglijke tirannie.

Want het is wel waar, dat de geestelijke
menschen alle dingen beoordeelt, en dat
Gods kind, met een oordeel der liefde, zich
vanzelf zekere meening vormt omtrent de
geestelijke gesteldheid van de personen, met
wie hij verkeert. Maar vooreerst zullen
jij de teederste kinderen Gods hierin het
schroomvalligst en het schuchterst zijn, ter-
wijl juist de harde naturen allicht aanstands
van hun oordeel gered zijn. En ten an-
dere is het vellen van zulk een oordeel
zeer alleszins noodig in uw *persoonlijke*
verhoudingen, maar geeft u dit nog niet het
minste recht, om dat persoonlijk oordeel
nu ook te laten gelden waar ge te spreken
hebt als drager van het ambt.

Persoonlijk kunt ge feitelijk die zich
aanneldt den indruk hebben, dat hij een
warm, innig, oprechtelijk bekeerde kind van
uw God is, en toch moogt ge hem in uw
ambt niet tot het heilig Avondmaal toelaten,
zonder dat hij in den kerkelijken weg
zij onderzocht.

En zoo ook kunt ge feitelijk van iemand
den indruk hebben, dat hij, hoezeer ook
uwendig rechtvaardig, toch van diepere ge-
nade niet afweert, en dat ge toch in uw
ambt hem niet van het heilig Avondmaal
moogt weren, zoo hij in niets tekort schiet
in hetgeen de kerk voor de toelating tot
het heilig Avondmaal eischt.

Nu leert intusschen de historie, dat deze
laatste, onweerlegbare waarheid er telkens toe
misbruikt wordt, om het *kerkelijk* geheel van
het *geestelijke* los te maken, tot we ten
slotte een dooden kerkvorm overhouden, die
klaarblijkelijk tegen de geestelijke waarheid
en werkelijkheid als pertinente leugen over-
staat.

Men herinnert zich nog wat in 1886 te
Amsterdam is geschied.

Tal van jonge personen door een Modern
predikant onderwezen, zelf van onverbloemd
Moderne overtuiging, en bij een Modernen
kerkeraad buiten Amsterdam aangenomen,
wilden van den kerkeraad toelating tot het
heilig Avondmaal afdwingen.

Natuurlijk weigerde die kerkeraad.

Hij mocht niet anders. Toegeven ware
verraad aan de eere van Christus geweest.

Want *Zijns* is het Sacrament des Avond-
maals, en den kerkeraad is gezet, om de
heilgheid van dit Sacrament te verweren.

Doch wat deed nu Dr. Vos e. s. in het
Classical Bestuur van Amsterdam?

Waren deze heeren niet orthodox? Predi-
kten ze niet tegen de Modernen? Stonden ze
niet voor de vlam tegen de Modernen over?

O, Gewisselijk.

Edoeh, zoo redeneerde ze, *kerkelijk* is er
tegen deze Moderne jongelieden niets te
zeggen. Hun ouders zijn leden der kerk. Zij
zijn in die kerk gedoopt. Bij ambtsvoorgaan-
gers dier kerk legden ze hun belijdenis af.

Van tekortschieting in de belijdenis is officieel
bij deze jongelieden niets gebleken. *Kerke-
lijk* zijn ze derhalve onberispelijk, moeten
wij ze als orthodox beschouwen, ja, zelfs goed
Gereformeerde heeten, en als in dien zin
goed Gereformeerde laten wij ze dan ook
toe tot het heilig Avondmaal.

Dit is het dan ook wat Dr. Vos e. s. in
den dag des oordeels te verantwoorden zul-
len hebben, dat ze, wetende zoo goed als
iemand het wist, dat deze jongelieden den
Christus Gods openlijk *loochenden*, nochtans
Gods Verbond ontheiligd hebben, door deze
loochenaars van den Christus en zijn zoen-
bloed tot het heilig Avondmaal toe te laten.

Want wel is toen de uitvlucht voorge-
wend: „Gij hadt ze eerst moeten inschrijven,
en daarna moeten censureren.“

Maar wat spelen met woorden dat was,
blijkt daghelder uit het feit, dat Dr. Vos e. s.
na ze te hebben aangenomen, aan censu-
reering van diezelfde jongelieden zelfs niet
hebben gedacht.

Een tocht dit booze kwaad, dat in 1886 in
Dr. Vos e. s. zoo treffend uitkwam, zat van
ondsher in onze kerk in. Bij Ds. De Ridder
was het reeds in de 17de eeuw van het-
zelfde laken een pak, zij het al in niet zoo
ergerlijke afmeting.

Een kwaad, hierin bestaande, dat de ker-
kelijke mannen uit het koord der kerkelijke
vormen zich een strop draaien, die ten slotte
alle geestelijke ademhaling belet.

Uitwendige kerkvorm en inwendig *kerke-
lijk* wezen raken dan allengs geheel van
elkander af. Instituut en organisatie ver-
liezen elk verband. En in het eind is de
geinstueerde kerk niets dan een vormelijke
vereniging, die elken geestelijken grondslag
mist.

Men zet dan uit de kerk niet wie van
Christus afviel, maar wie voor kerkelijk on-
recht niet buigen wil. En omgekeerd, men
laet in zijn kerk toe, en bekleedt zelfs in
zijn kerk met eere, een ieder, die, onver-
schillig of men den Christus belijdt of ver-
loochent, slechts bereid is te bukken voor
het formeele kerkelijke gezag.

Niet gehoorzaamheid aan den Christus,
maar wel gehoorzaamheid aan de *Reglemen-
ten* der kerk wordt dan voor toelating tot
het heilig Avondmaal de onmisbare voor-
waarde.

Hietegen nu moet met ernst en aandrang
geprotesteerd en gereageerd, en ook de Gere-
formeerde kerken hebben nauw toe te
zien, dat ze niet te eeniger tijd weer dezen
noodlottigen weg op raken.

Het *kerkelijk* en het *geestelijke* oordeel
zullen in deze zondige wereld elkaar nooit
geheel dekken. En steeds moet toegegeven,
dat er zekere afstand tusschen deze beide
ligt.

Maar bij de volmondige erkenenis hier-
van, moet het toch op elk punt van den weg,
steeds de toelag en de bedoeling der kerk
zijn om met haar kerkelijk oordeel zoo

na mogelijk, conform aan het geestelijk oor-
deel te zijn.

Als de kerk iemand bant, moet ze dit
kunnen doen in de overtuiging, dat hij hier-
mede afgesneden is van Christus' Lichaam. Als
zij iemand ten Avondmaal toelaat, moet ze
dit doen kunnen in het besef, dat in hem een
geloovige ten Avondmaal gaat.

Haar oordeel moge volle, volstrekte zeker-
heid missen, maar toch moet de zekerheid
overhebben naar den kant waar haar beslis-
sing ligt.

Steeds moet ze trachten den afstand tus-
schen haar leven en het *geestelijke* leven te
doen inkrimpen.

En nooit of nimmer mag ze, ziende en
wetende dat het geestelijk onwaar zou zijn,
godspreeken wat zich allicht kerkelijk nog
zou laten reddend.

Nooit mag de kerk tegen haar innerlijke
overtuiging ingaan.

Altoos moet ze uit geloof handelen. Wat
ze uit geloof niet doet, wordt haar tot zonde
voor God.

Slechts op één ding moet hierbij nadruk
gelegd, en dat is dit: De poging om het
kerkelijke en geestelijke steeds in nauwer
en iniger verband te brengen, moet niet
in het incidentele oordeel over het Sacra-
ment gezocht worden, maar moet aange-
wend door middel van de Tucht.

De Tucht, en de tucht alleen, is het van
Christus geboden middel, om de gaping, de
klove, den afstand tusschen hetgeen *kerke-
lijk* gelden zal en hetgeen *geestelijk* geldt,
zoo weinig mogelijk van elkaar te laten af-
wijken.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAAGERS: Van N. N.
te Ede f 3, waarvan f 2 voor de school en f 1
voor de armen; van den heer Fontein te Har-
derwijk, voor Kootwijk f 10; van den heer J.
Jacob te Schiedam, gevonden in de coll. B.,
voor Kootwijk f 250.

Voor onze *Leesbibliotheek*: Van den heer
Fontein te Harderwijk, eens collectie preken.

Uit de Pers.

In de *Bazuin* wijst Ds. Gaspen zeer ter sne-
de op het leedvermaak waarin de politieke cor-
respondenten van enkele bladen, zoo als het *Nieuws
van den Dag*, gretig allerlei berichtjes opga-
ren en verspreiden, die min gunstig voor de Gere-
formeerden schijnen.

Hij zegt er van:

Het *Nieuws van den Dag* noemt zich het meest
gelezen dagblad van Nederland, en er zijn dan ook
duizenden gezinnen, waarvoor het de eenige bron
is, waaruit de menschen leeren kennen, hetgeen zij
voor waarheid houden. In dit blad een gekruide
en gekleurde bericht kan plaatsen, is zeker, bij du-
zenden geloof te vinden.

Daar komt bij, dat alles wat op de tegenwerking
der Gereformeerden, op elk gebied, betrekking
heeft, met graagte wordt gelezen. Het conflict aan
de Vrije Universiteit is blijkbaar met groot welge-
valen begroot, want men begrijpt, en terecht, dat
is weder verworping in het streven der Gerefor-
meerden.

En zoo elk bericht, dat er hier of daar weder
een scheuring op kerkelijk gebied uitbrak.

Een groot deel onzer landgenooten, verneemt dit
met belangstelling.

Niet zozeer, omdat ons volk zoo Gereformeerd
wordt, of zooveel sympathie voor de Afscheiding
van '34 gevoelt, want omdat men zeer goed be-
grijpt, dat zulke dingen verwarren, het prestige der
Gereformeerden knakken, en — de bestuurs-
regeling en bestuursmacht van de Ned. Herv. kerk,
in hun oog, rechtvaardigen.

De sympathie, die de nieuwe Christelijke Gere-
formeerden van een groot deel onzer landgenooten
genieten, wortelt niet zooveel in de overtuiging, dat
hun kerkelijk standpunt het echte en ware is,
of dat bij hen de ware kerk van Christus zich open-
baart, maar materieel, in de antipathie tegen allen
en alles, wat onder de banier der Gereformeerde
beginselen zich schaaft, en formeel, in antipathie
tegen den persoon en het streven van Dr. Kuyper.

Wie maar tegen Ds. Kuyper zich stelt is hun
man, is eerlijk, waar, goed en vroem.

Maar wie den doctor niet openlijk aanvalt of be-
strijdt, wordt beschouwd als iemand, wien het of
aan zijn verstand, of aan zijn karakter, of aan beide
hapt.

Hij is stompinnig, en marioset, die zich voor elke
beweging laat gebruiken, een blinde volgeving, een
die onder bedwelmen invloed gekomen is; of hij
is onbetrouwbaar van karakter, of wel geheel en al
van karakter ontbloot, verradende en verkoopende
het eeddele des Heeren.

Maar de diepste grond is de felle afkeer van de
Gereformeerde beginselen en hare toepassing aller-
eerst op kerkelijk gebied, zoo namelijk die toepas-
sing leidt tot een botsing met het bestaande.

Van dien toestand profiteeren nu onze Christelijke
Gereformeerde broeders.

Door de omstandigheid, dat zij het, in 1891 uit
de wereld geholpen, reglement van 1869 weder
hebben doen herleven, en in 1892 weer hebben
aangenomen, wat zij in 1891 mede losgelaten hebben,
stalen ze het hart van velen in den lande.

Van beginsel- of karakter-vastheid is hierbij geen
sprake.

Van al die 40 gemeenten, welke leden zich na
1892 uit het verband der Gereformeerde kerken
hebben losgerukt, is er geen enkele, die niet in
1891 toegestemd heeft, het reglement van 1869 te
vervangen door de Kerkenordening van 1891.

Stond de zaak juist andersom, dan zou er nog
van getrouwdheid aan een beginsel sprake kunnen
zijn. Hadde de Afscheidingen of Christelijke Gere-
formeerden van den beginne aan niets anders
gehad dan de Kerkenordening van 1869, en was
men er in 1891 toe gekomen, die Kerkenordening te
vervangen door een nieuwwetenschappelijk reglement,
dan zou nog de vraag kunnen rijzen, of alleen te
der oorzaak scheuring geoorloofd ware; maar dan
was in ieder geval een beginsel in het spel, en zouden
de dissenterende broeders eerbied afdwingen, en
gepreten moeten worden, om hunne getrouwdheid
aan de oude, Gereformeerde Kerkenordening des
Nederlandsche kerken.

Maar waar het nu eigenlijk om gaat, is moeijelijk
te zeggen.

Heel klank weet, dat h. v. Ds. Van Lingen zijne
grote gaven en talenten altijd gebruikt heeft met
het oog op de Ned. Herv. kerk, en met woord en
daad de Afscheiding of de Christelijke Gerefor-
meerde kerk tegenstond.

Eerst toen hij, met de Dolantie medegaande, in
dien kring ongenoevend kragt en tegenspraak onder-
vond, kwam hij tot de Christelijke Gereformeerde
kerk.

Ware hij toen slechts naar de Ned. Herv. kerk
teruggekeerd, dan zouden vele dingen anders zijn.

Maar eenmaal van de doelerenden naar de Afge-
scheidingen overgegaan zijnde, laat het zich menschen-
dijk en slechtelijk volkomen verklaren, dat hij,
tenzij een buitengewone genade en een groot kapitaal
van liefde hem geschenken werd, met alle

macht de vereeniging der kerken moest tegenhouden
en tegenwerken, opdat hij

den uitvoeren — indertijd publiek gemaakt — brief van Dr. De Bruijn wordt voorgelezen en goedgekeurd.

Vervolgens geschieden eenige besprekingen in zake Br. Bolwijn. Mededeeling wordt de missie der kerk van Utrecht, in zake een bij haar ingekomen circulaire der Dames Van der Jagt en Idenburg over de bestaandheid der Indo-Europaanen te Batavia, en hare afwijzing (ondanks alle sympathie) dewijl Deputaten hierin — gelijk altijd en overal — zich ten ernstige houden aan hun mandaat. Dit wordt eenparig goedgekeurd.

Een aangifte voor den dienst der Zending door een Theol. Student wordt besproken; en het praedict van het Moderamen aangenomen.

Gelezen worden de brieven van Br. Adriaanse van 2 Augustus en 3 September, gevolgd door de voorlezing van een concept-antwoord. Na bespreking wordt het goedgekeurd. Daarna worden twee nieuwe brieven van de Zending, waarop nog geen antwoord was gecompliceerd, voorgelezen; de eene van 3 October en de andere van 23 October. De beantwoording wordt aan het Moderamen opgedragen, en de daartoe noodige aanwijzingen gegeven. De behandeling van begelende bouwplannen wordt verdaagd.

Als commissie tot het naden van boeken van den Penningmeester worden benoemd de B. B. H. Hovy, L. de Boer en Wagenaar. Tevens worden nog eenige kleine financiële regelingen getroffen.

Gelezen wordt een schrijven van Br. Horstman van 23 Augustus, en een concept-antwoord, door het Moderamen ingediend, na bespreking goedgekeurd.

Nu wordt gesproken over een bemoeilijking van Br. Zuidema door een hem opgedragen — en voor hem onwaarschijnlijk — voorged. Een eerste antwoord van het Moderamen in dezen wordt goedgekeurd, en voorts het Moderamen gemachtigd, overeenkomstig het ter vergadering bepaalde te handelen, als noodig zal blijken.

Voorlezing wordt gedaan van Br. Scheurer's schrijven van 27 Augustus, 23 September en 29 October, en eenige vergezeldende bijlagen, alsmede van het concept-antwoord, en van een ander, hierna in verband staand, schrijven aan den ond-zending Br. P. Jansz te Pali, Diapara.

De concepten in zake Br. Scheurer worden besproken en goedgekeurd, en voor verder beantwoording de noodige aanwijzingen en opdrachten aan het Moderamen gegeven.

Ook wordt besproken een mededeeling van Br. Van der Valk aangaande een samenspreking tusschen hem en den Voorzitter van den Bond voor Nederlandsche Zendingconferentie. Ook deze zaak wordt aangehouden.

Eindelijk wordt nog gerapporteerd in zake de afvaardiging naar het congres der Londen Missionary Society.

Namens Deputaten,
J. H. FERINGA, Secretaris.

Buitenland.

Duitschland. Uit Hamburg.

De volgende woorden werden op het jongste zendingfeest te Hermannsburg door een grijsaard van 86 jaren uitgesproken. Zij hangen een eenvoudig tafereel op van de geestelijke ellende in de stad Hamburg.

«Is Hamburg een Christelijke stad? Ja, Hamburg is Christelijk en toch kunt ge mij gelooven, dat het Woord van God er duur is. Wij hebben er groote en prachtige kerken, maar er is onder het getal predikanten niet één geloovige. Zij willen den Heere Jezus wel laten bestaan, zooals de predikant Huchius zeide, als een goed en wijs menschen, en zij denken, dat als zij vele pogingen daartoe aandoen, zij ook eenmaal wel een Jezus zouden kunnen worden. Van een opstanding en van een vergeving van zonden is geen sprake; hoe wij den weg des heils moeten vinden, is ons nooit gezegd. De predikant, die aan het hoofd van een kerk stond, en eenigen tijd geleden gestorven is, verklaarde zelf: «Wij hebben bankroet gemaakt.» In die kerk, waarin 4000 menschen plaats zouden kunnen vinden, komen er des Zondags 10 of 12, en deze zijn er nog niet eens vrijwillig, want het zijn de mannen die de menschen plaatsen moeten aanwijzen, maar zij zijn gansch overbodig. Wij hebben nog wel twee andere groote kerken waar het Woord van God nog wordt verkondigd, maar de meerderheid der predikanten zijn leden van de Protestantsche kerk of behooren tot de vrijmetselaars. Maar onze goede God heeft medelijden met ons gehal, en sedert 14 jaren heeft hij ons kapellen doen bouwen en van uit Hermannsburg is de impulsie daartoe gekomen. Ik ben de eerste Hamburgse geweest, die hier te Hermannsburg kwam, om het zendingfeest bij te wonen, en de groote Christelijke feestten; naderhand kwamen er met mij altijd meer, en wij hebben menigmaal twee wagons van den spoorweg gevuld.

Door de heldere en dringende prediking van den zaligen Harms, werd het ons duidelijk, dat de dingen te Hamburg niet aldus konden blijven voortgaan, maar dat wij een geneesmiddel voor moesten vinden. Wij hebben toen een kerk gebouwd, waarin het door de genade Gods mogelijk werd een predikant te beroepen. De overheid gaf hiertoe hare toestemming niet dan na langen tegenstand; telkens werd ons verzoek geweigerd, maar wij kwamen ook telkens weder terug. Eindelijk gaf de regering toe, en wij beriepen als predikant onzen geliefden predikant Giesis, wiens naam u wellicht bekend is zijn. Vervolgens werd de kapel van Augsar, daarna die te Hammerbrook en later de kruiskerk te Hammbeck gesticht. Deze kapellen zijn toevluchtsoorden voor allen, die het Woord van God zuiver willen verkondigd hebben, en die verlangen, dat de sacramenten wetig worden bediend. Dit is nu de zegen, die wij uit Hermannsburg ontvangen hebben.»

WINKEL.

Door Kinderen.

Kerstfeest.

Het Kerstfeest nadert en met het Kerstfeest de Kerstvreugde. Want een feest is niet een oorzaak van droefdenis, maar van blijdschap.

Er zijn niet weinig menschen en kinderen die zich op het feest wel verheugen, maar het eerste er al laten. «Kerst» is 'tzelfde als «Christus.» Wie

zich op het Christusfeest verheugen wil, moet dan ook verblijd zijn in en door Christus. Anders heeft zijn vreugd met dat feest niets te doen, en is een vreugd buiten Hem, ter gedachtenis en ter eere van wien dit feest wordt gevierd.

«Is het feest van de geboorte onzes Heeren. Nu lezen wij in de Schrift, dat zich over Zijn geboorte, toen die plaats had, vielen verblijden, engelen en menschen.

De engelen zongen een loflied Gode ter eere; zij verkondigden groote blijdschap aan de herders. En niet alleen deze mannen, ook Maria, de moeder des Heeren en de profetes Anna en de grijsen Simeon en de wijzen uit het Oosten, ja wellicht nog velen meer, hebben zich verheugd toen het Kindeke was geboren, de Zaligmaker, welke is Christus.

Doch al hun vreugde was een blijdschap in den Heere. Maria zeide: «Mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker.» Simeon was verheugd, omdat zijn oogden des Heeren aalheid hadden gezien; de wijzen verblijdden zich toen zij de ster zagen, die hen tot Christus leidde; de herders toen zij naar het woord des Engels het Kindeken vonden, liggende in de kribbe.

Zie, dat was nu de ware Kerstvreugde. Er kan op het Kerstfeest heel veel vreugd zijn over gansch iets anders dan het feest ons herinnerend. Dat is de blijdschap dergenen, die God niet kennen, en hun heil niet in Christus zoeken. Zij vieren ook feest, hebben het goed, gaan uit, eten en drinken smakelijk, versieren ook nog wel soms een Kerstboom of geven en ontvangen Kerstgeschenken, en nemen er eens een goede dagen van. Maar dit alles is geen Kerstfeest vieren. We lezen ook niet, dat degenen die zich verblijdden, toen onze Heere Christus geboren was, vroolijk waren over allerlei geschenken die ze kregen, of over uitgaan en plezierige dagen, — neen, er was maar één zaak die hen verheugde, die heel hun hart vervulde met een onuitspreklijke, heerlijke vreugd. Dat was de komst van Christus, den Heiland, den geboren Koning der Joden.

Dat is de ware blijdschap. Wie die heeft, kan al heeft hij ook van het aardache niet veel, toch zingen:

«Gij hebt meer vreugd me in 't hart gegeven
Dan al'tren smaken.»

Het is zeker heel goed en begrijpelijk dat wij vrienden, u verblijdt over veel aangenaams, dat u 't Kerstfeest brengt. Er is vacantie, menigeen krijgt iets, weer een ander gaat een poosje naar familie of vrienden, anderen weer hebben gasten van buiten. Velen ook geven wat aan anderen die niet hebben, en zoo worden gevers en ontvangers blij gemaakt. Maar meent nu toch vooral niet, dat dit genoeg is. Ik weet, vele kinderen denken zoo, of liever, ze denken helemaal niet, en zijn maar blij over al het goede dat zij wachten en verlangen er naar. Maar er is wat beter. De blijdschap, het heuglijkste van alles, en het eenige dat blijft en wat heet, is 'tgeen ons beschreven staat in Lukas 11.

«O, dat weet ik al, zeggen velen, en sommigen kunnen er bijvoegen: dat kennen we zelfs uit het hoofd.

Kostelijk! Weest er niet trotsch op, maar dankbaar voor. Evenwel, 't is nog volstrekt niet genoeg, ja, 't zal u weinig baten, vrienden, als ge niet verder komt. De herders hoorden dat Christus geboren was en zij verblijdden zich. Herodes hoorde het ook, en hij werd ontroerd. Ziet gij nu wel, dat het niet genoeg is 't alleen te weten? De vraag is: maar gaat het ons aan? Zijn we er bedroefd of verblijd om? Tot dit laatste moet het komen, en ieder bij wien het niet zoo is, doe als de wijzen. Hij moet gaan tot dit Kindeken en het aanbidden, opdat hij door het Kind van Bethlehem gezegend worde. En wie dit doet, die viert in waarheid Kerstfeest, het feest van Christus. Die dan niet alleen voor hem, maar ook in hem geboren is.

AAN VRAGERS.

Een lezer uit N-Amerika rond ons voor eenigen tijd een aantal vragen. Om hem, die zoo ver woont, niet al te lang te laten wachten, zullen we alvast met het antwoord beginnen op een tweetal, die de uitspraak betreffen:

1. Moet men de «A van 't woord »Christus» als «ch» of als «k» uitspreken?

Deze «ch» is een Griekische letter, die in vele woorden voorkomt, welke in onze taal zijn overgenomen, b. v. chronologie, christen, chroniek, chronometer, chrysanthemum, chrestomatie, archangel, monarch.

Nu is het, in 't algemeen gesproken, zeker goed die «ch» als «k» te laten klinken. In 't Fransch en Engelsch geschiedt dit dan ook altijd en in het Nederlandsch veelal. Zelfs schrijft men vaak «k» als «in kroniek». Ook vindt men soms «christelijk».

Staat echter de «ch» aan 't eind van een woord, zooals in monarch, dan wordt zij in onze taal steeds ongeveer als «g» uitgesproken of liever geklinkt in de echt Nederlandsche woorden recht, macht enz. Evenzeer waar is, dat men die uitspraak ook meermalen verneemt aan 't begin der Griekische woorden b. v. in christelijk, chronometer e. a. Dit nu is, alverdiend de uitspraak als «k» de voorkeur, evenmin bepaald verkeerd als wij er veel aan doen kunnen. Goed spreken we de Griekische woorden toch zeiden uit, als ze in onze taal zijn opgenomen.

In alle geval zouden we aan de uitspraak «christelijk» enz., al schrijft men «ch», de voorkeur geven.

Hoe is de uitspraak van heirscharen, meiren, waerdal, Balthasar Geraards, en waarom? De tweede letter in deze klanken «ie» is hier 't zelfde als de verdubbeling der eerste letter. Oudtijds deed men dit anders dan nu; el is dus ee, ac = ae (Heir, Duitsch Heer. — Meir, thans Meer. — Haar Eng. Hair). In «waerdal» is eigenlijk een letter te veel.

Kort gezegd, raden we dit aan: Spreek ze altijd uit als «aa» (maar niet «ao») d. i. in goed Nederlandsch zweemende naar «e»; lees meiren als meeren; heir als hier = om verwarring met heer (meester) te voorkomen, en «waerdal» of «weerdal» niet weerdal, want zoo heeft het nooit geheeten, maar weerdal (zooals men ook wel hoort in perel of 't Fransche pèrre). Onze vaderen schreven soms «wettrel» en dienschrijfwijze was nog zoo slecht niet.

Uitvoeriger zouden we hier moeilijk zijn; we hopen echter dat het duidelijk is.

HOOGHEERDE.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Aan de Redactie v.d. Heraut.

Hooggeachte Redactie!

Mag ik u zeer beleefdelijk verzoeken om middel van deze regelen, voor zooverre onder uw geachte lezers ook lezers zich bevinden van

het Gereformerd Volksblad, hen te berichten, dat heel de inhoud van no. 50 van genoemd weekblad, buiten voorkennis van den redacteur geplaatst is door de uitgever Herdes en Co., zoodat de redacteur zelf in geen enkel opzicht voor dien inhoud verantwoordelijk is.

Op 18 October j.l. is door den redacteur tot tweemaal den uitgever Herdes mededeeld, dat de redacteur na 31 December ophield in dat blad te schrijven en dat dus alle relatie na dien datum tusschen redactie en uitgever verboden zou zijn. Maandag 9 December j.l. heeft de redacteur bovendien den uitgever Herdes schriftelijk verzocht, zijn naam als redacteur boven het blad weg te nemen, en terstond weg te nemen, uit hoofde van de grenzeloze wilkeur, waarmede de uitgever meende te mogen beschikken over de plaats in het blad, voor de redactionele leiders bestemd, bij name in no. 49.

Intusschen doet deze uitgever voort het publiek, alsof hij van geen gezet dingen iets weet en plaatst hij buiten mijn weten en tegen mijn wil, onder mijn verantwoording, wat hem behaagt.

Hoe lang deze uitgever hierna nu nog voortgaan zal, staat bij mij niet te zeggen. Maar om alle misverstand bij de geachte lezers voor het vervolg, eens voor goed, af te snijden, acht schrijver dezes zich geroepen — dewijl hij in vereniging met andere broeders primo Januari zijn taak zal voortzetten, natuurlijk bij een anderen uitgever — u beleefd uit te noodigen aan deze mededeeling een kleine plaats toe te kennen in het eerstvolgend nummer van uw weekblad de Heraut.

Intusschen blijft ik met hoogachtenden groot en vriendelijken dank

Uw diu. dr.
W. J. DE HAAS.

Culemborg, 14/12/95.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEFEN: Boyer, G. Meijer, cand. te Kampen, — Oppenhuisen, G. Boskenoogen, cand. aan de V. U. — Burum (cl. Kollum), K. van der Wal te Hillegom (cl. Leiden). — Nieuw-Vennep, J. Kok te Nijmegen. — Leeuwarden B. H. C. van den Brink te Rinsumageest. — Siddeburen (cl. Appingedam), H. J. Binnema te Tilburg. — Nijkerk op de Veluwe, S. Bosma te Wommels.

BEROEFEN: Kampenland (cl. Zierikzee), M. H. K. Moll te Zwartewaal (cl. Brielle). — Zierikzee, G. H. W. Esselink te Sliedrecht. — Werkendam, W. Siegers te Vlaardingen A. — Grand-Rapide (Amerika), A. Makense te Dordrecht. — Axel B. H. Tocrink te Werkendam (N.-Br.) B. — Gameren (cl. Tiel), A. van Apeldoorn J. L. te Scherpenzeel (cl. Amersfoort).

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEFEN: Westerhork, D. G. Goedhuis, cand. — Barchem, J. ten Bruggenkatte, cand. — Willemsoord, Leuven C. a. en Hoogersloot, L. A. Ruijs, cand. te Dedensvaart. — Nieuwvliet (cl. IJzendijke), (toez.), G. B. Stork, cand. te Amsterdam. — Ochten (bij Tiel), (toez.), D. A. van Haeften te Vlaardingen. — Nieuw-Belerland C. a. J. van der Grint, cand. te Amsterdam. — Appelscha, J. D. J. Idenburg te Ter Aa (Utrecht). — Middelburg (vac. Helderling), J. J. van der Broek te Noordwijkerhout. — Blaauwkapel, Remondse en Kollumerzwaag, N. P. E. G. van Uchelen, cand. te Harderwijk. — Rithem (cl. Middelburg), D. A. van Kreeven, cand. te Rotterdam. — Moerdijk, Th. G. C. Rappard te Zoelichem. — Bunnik, Vechten (toez.), W. van Scharl, J. H. Gunning te Leersum. — Midwolda, H. Hofstee, cand. — Nieuwduinen, P. J. van Griethuizen te Weivert C. a.

AANGEKOMEN: Delfburg (cl. Middelburg), C. van der Hoeven, cand. te Rotterdam. — Terhorne, D. Jacobsen te Workum. — Oldelohout, J. Rooker, cand.

BEROEFEN: Aach (gem. Buren), L. A. Ruijs, cand. te Dedensvaart. — Hagelstein, W. R. Kalshoven te Kesteren. — Varle (bij Tiel), Acquoy (Gem. Beesd) en Cillaarshoek (Gem. Maasdam), J. J. van der Grint, cand. te Amsterdam. — Oudenhoorn en Borssele (cl. Goes), C. van der Hoeven, cand. — Middelburg (vac. Helderling), J. J. van der Broek te Noordwijkerhout. — Mijnsheerland C. a. en Hendrikloo-Ambacht, J. D. J. Idenburg te Ter Aa (Utrecht). — Yumche, F. F. J. van der Plasche te Gouda. — Amsterdam, H. M. van Es te Rotterdam. — Huidenham, J. W. Margadant J. F. te Oudewater. — Loosdorp en Wierden, H. A. Stegenga, cand. — Makkum en Cornwerd, P. Helms Visser te Wapenveld. — Kollumerzwaag (Fr.), Houtrijck en Polanen, N. P. E. G. van Uchelen, cand. te Harderwijk. — Hierden (cl. Harderwijk), W. van Scharl, J. H. Gunning te Leersum. — Bladel en Hapert, D. Jacobsen te Workum.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het 4e kwartaal, eindigende 31 December a. s. ten bedrage van f. 1.20, per postwissel over te maken aan de Administratie.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

J. A. WORMSER,

Directeur-uitgever.

Amsterdam, Dec. 1895.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissarissen in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

GOLDSCHMEDING'S
PIANO's en ORGELS
zijn alom bekend en worden bij toewijding geleverd.

GROOTE MAGAZIJNEN
KEIZERSGRACHT 305,
Warmoesstraat 141, Amsterdam.

VRAAG Catalogus en Condities, van
Huur, Huil en Retaling.

Speciale Inrichting voor Reparatie.

Bijbelverklaring

van PATRIK, POLUS en WELS te koop aangeboden voor f. 30.—. Zeer net Ex., gebonden in 1/2 leer. Fr. brieven, liti. C. L., bureau van dit blad.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde GOUPONS, Wisselen Gonden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

IS VERSCHENEN:
HANDBOEK ten dienste van de Geref. kerken in Nederland.

Voor het jaar 1896.

Onder Redactie van

DD. J. H. FERINGA en A. LITTOOIJ.

De Statistiek is zoo nauwkeurig mogelijk bewerkt. Aan elke kerk is het nummer toegevoegd, waaronder zij bij de Regeering bekend staat. Het Mengelwerk bevat een in Memoriam aan Dr. A. H. DE HARTOG en Da. J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL; degelijke bijdragen van de H.H. DD. J. DEKKER, H. DIJKSTRA, J. H. FERINGA, N. A. DE GAAY FORTMAN, R. GRUNTKA, A. SCHOUTEN W. en J. P. TAZELAAR.

8° forma, pl. m. 280 bladz., voor slechts f. 0.35, fr. p. p. f. 0.45.

Op veler verzoek wordt het ook verkrijgbaar gesteld in alap linnen omslag tegen 10 Centis verhooging van den prijs.

Absentielijst voor Catechisatie en Zondagschool.

Zeer doelmatig ingericht. Zakformaat, in linnen omslag. Prijs f. 0.30. Voor 200 leerlingen f. 0.20.

Verktijgbaar in den Boekhandel en bij den Uitgever K. LE COINTRE, te Middelburg.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, kwam van de pers:

De Christus en de Sociale nooden

DEMOCRATISCHE KLIPPEN,

DOOR
Dr. A. KUYPER.

Prijs f. 0.30; 25 Ex. f. 0.25; 50 Ex. f. 10.—; 100 Ex. f. 15.—; 500 Ex. f. 25.50.

Door den Uitgever F. P. D'HUIJ, te Middelburg, is verzonden de vierde aflevering van:

„Schriftbeschonwingen”,
DOOR
J. H. HOUTZAGERS,

Geref. Predik. te Kootwijk.

Deze afl. 13 pag. druks, verschijnen om de 14 dagen. Prijs f. 0.75, fr. per post f. 1.04 per jaar. Proefnummer wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

Bij HÖVEKER & ZON, te Amsterdam, kwam van de pers:

ZOEKT IN DE SCHRIFT.

Dagelijksche overdenkingen voor het geheele kerkelijk jaar

Dr. JOH. SAM. BÜTTNER,

Predikant aan het Hervormdte Hof te Hannover.

NAAR HET HOODDUTSCH DOOR

J. P. G. WESTHOFF,

Lutherisch Predikant te Amsterdam.

Eerste Deel.

Vóór a. s. Pinksteren versohijnt het tweede deel, waarmede het werk compleet zal zijn. Dan wordt ook een stempelband verkrijgbaar gesteld.

Prijs f. 2.—.

Vrije Universiteit.

Zoals reeds in de Standaard en andere bladen is vermeld, kwam in het begin dezer week bij prof. Kuyper een aanzienlijke gift in ten dienste van het Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag en wel van ruim 200 en derig duizend gulden, waarvan derden duizend geldend bestemd was ten behoeve van het Studiefonds en het overige ten behoeve der Vereeniging.

Daar de schenker het strikte incognito heeft bedongen, houdt natuurlijk alle navraag op naar de milde hand, welke de Heere heeft, willen verwaardigen Hem dit offer der dankbaarheid en der toewijding te mogen brengen. Hij hem is zij evenwel bekend, en het loon van het getrouwe rentmeesterschap zal haar niet ontgaan. Ons voegt alereerst een woord van ootmoedigen dank aan den Heere onzen God voor deze onverwachte zegen, maar dan ook een woord van oprechte waardering en erkentelijkheid jegens het onbekend instrument, dat Hij in deze heeft willen gebruiken, om onze harten te verkwikken en met nieuwen moed de toekomst te doen tegenoverstaan. Zoo mogen wij opnieuw zien, dat de Heere alle dingen regeert naar Zijn welbehagen en al onze bezorgdheid en bekommernis voor de stoffelijke dingen onnooig is, wanneer wij maar op Hem weten te wachten.

Zijn groote en vorstelijke geschenken als bovenstaande een heerlijke verrassing, ook de kleine gaven kunnen het hart vaak liefelijk verkwikken. Zoo ontvingen wij niet lang geleden een gift van f. 18 van een broeder, die deze som had bijeenverzameld door van al wat hij verkocht telkens iets af te sonderen ten behoeve onzer stichting. Onze correspondent, deze gave overmakende, schrijft er bij: «Als ieder lid der Gereformeerde kerk dit voorbeeld volgt, ben ik verzekerd, dat vele tekorten gedekt zouden worden.» En daarmede ben ik het eens. In systematisch geven ligt stellig een ongemeene kracht. Wij sien het in Israël.

Dezer dagen mocht met goed gevolg het Doctoralexamen in de letteren afleggen de heer S. Ridderbos.

Hij wordt daarmede van harte geluk gewenscht.

W. HOVY.

In dank ontvingen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie:

Door den heer C. J. Leijh te Leiden f. 71;

Door den heer S. S. Hofstra te Assen f. 51;

Dr. A. KUYPER.

UIT HET WOORD, 16 en 20 Serie geb. en 2 ex. 20 Serie, te koop aangeboden.

Adres: Iste Weieringwastraat 55, huis.

Voor slechts
3 GULDEN

per stuk, versend ik een van mijn alom bekende beste

Concert-Trek Harmonika's „Hollandia”

groot en stevig vervaardigd, met 2-korig orgelmusiek en open nikkel-claviatuur. Deze is met een nikkelstaaf belegd, vandaar zeer lichte muziek. (Dus geen claviatuur-bekleding meer als vroeger).

In weerwil van deze voordeelen nog dezelfde prijs, 10 toetsen, 20 dubbele tonen, 3 basen, 3 registers, 2 sluitingen, 2 dubbele blaasbalgen (3 balgen), daardoor groote blaasbalg, iedere hoek is van een metaal rand voorzien. De tonen zijn uit het beste materiaal. Disant wondervol. Grootte 35 centimeter (werkelijke groote practinstrumenten). Ieder instrument wordt zonder gebreken en goed gestemd uit de fabriek verzonden. De verpakkingstijd kost niets. Porto 60 cent.

Mijne beroemde methode voor zelf-ondericht gratis. Ik waarachu voor reclame van kleine handelaars, die dikwerf den tekst en den vorm mijner advertenties nabootsen. Een feit is het, dat men bij het oudste en grootste handelshuis steeds het beste en goedkoopste koopt. Men bestelle derhalve bij het grootste WESTDUTSCHE HARMONIKA-EXPORTHUIS van

HEINR. SUHR,

te NEUENRADE, in Westfalen.

Met Januari a. s. verschijnt bij den Uitgever T. SLAGTER, te Kollum:

DE GEZANT.

Christelijk Weekblad voor het maatschappelijk leven.

Red.: Dr. P. N. KRUYSWIK.

Prijs per 6 maanden 75 Cent.

AGENTEN gevraagd, in elke provincie.

Dit blad wordt
Bijdragen van
dit blad betreft,
aan den Uitgever
Insendingen die
kunnen voor het

„De wereld
haar b

[OUDE]

E
lure
willt
eet

God is goed of
laande gunstig gew
zaam schoon en
gaf aan menig oo
ven, geen pestilen
de vrede onder de
ons eigen wereld
den Heere uw zie
heiligen Naam, i
ons niet naar onze
niet naar onze ong
oorlog uitbrak —
te doonderkopen
als eens de gee
oude kracht de v
eas misgawas, g
greep, de voorra
ledigen kwam, ge
wat schat er te l
de verstand, en
drift van ons vli
weder, dat ons d
nig overzichten, is
geboden. Of wo
het hart, soms z
den uit den damp
schoone leetdage
gulligste een last
December stemm
opgeruimde ziel
zeggen, hoevel
spaar, en hoeve
vervroolijkt heeft
weder, dat weke
onverzettelijkheid
hield.

Ligt hierin een
Zal het onder
200 vaak in de
een zeldzaam sch
onweder op den
zou dit wonderel
als om op onze
te sterken voor
zijn? Wie zal d
ons openen? Alle
kend, wat Hij J
Europa, en over
heeft. Misschien
veel diant dan t
een der magtige
toekomst tegena
stof is zoo veel
reeds die haar in
de twee kanten
punt en in de
baar niet te min

Stellig is het
witten, dat de
bij het uitilden
gewekt en beziel
en zoner om her
toch niet enkel
dieper woele de
einde van deze
levensmoed voor
diepst krenkt e
televestelling.

Nu een eeuw
Europa doodigde
uit de Hervorm
kinderen weér va
weken, en de be
het geestelijk l
inzonk, Christus
de willekeur de
heerde. Uit teru
de Fransche Rev
de geesten, toet
de raadzalen, e
schavot. En al
uit bloed gebor
troostte men z
nacht voorbij
kimmie een sel
menscheij gelu
Zelfs veel vrom
vaderen hebben
meegedroomd, e
als hun mond
God in zijn g
de ure der ver
terdaad